

MESLEK ETİĞİ

Öğr.Gör. Canan YILMAZ

DERS İÇERİĞİ

- **Temel kavramlar**
 - Ahlak
 - Ahlak felsefesi
 - Ahlak felsefesinde kuramlar
 - Meslek ahlakı (etiği)
- **Ahlak-Din İlişkisi**
- **Ahlak-Hukuk İlişkisi**
- **Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri**
- **Öğretmenlik Meslek Ahlakı (Etiği)**
- **Bilimsel Araştırma ve Yayın Ahlakı (Etiği)**

"Felsefe
düşüncenin
mikroskobudur."

Victor Hugo

FİLOZOFÇA

Felsefe doğruyu
bulma yolunda
düşünce etkinliğidir.

Platon

TEMEL KAVRAMLAR

- **Felsefe (Philosophy)**
 - Philo: Sevmek
 - Sophia: Bilgelik
 - Olaylara beklenenden daha derin bir şekilde bakmak
 - Sorgulamak

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak:**
- **Tek kişinin ya da bir insan topluluğunun, belli bir tarihsel dönemde eğilim, düşünce, inanç, töre, alışkanlık, görenek ve bunların içerdiği değer, buyruk, norm ve yasaklara göre düzenlenmiş ve bu haliyle gelenekleşmiş, yerleşmiş yaşama biçimine ahlak denir (Özlem, 2013).**

TEMEL KAVRAMLAR

- Ahlâk kelimesi “**huy, mizaç, karakter**” anlamlarına gelen Arapça “**hulk**” kelimesinin çoğuludur.
- İnsandaki iyi ya da kötü huylar, bir toplumda kişilerin davranışlarını düzenleyen ve herkesin uyması gereken kurallardır (Ayverdi, 2006).

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak**
- Yanlış ve doğru, iyi ve kötü, erdem ve kusur ile davranışları ve davranışların sonuçlarını değerlendirme ile ilgilidir (Nutall, 2011).
- Doğal olarak oluşabilen, uzlaşım yoluyla belirlenen ya da geleneklerle aktarılan, karşılıklı kabullenme süreçlerinin sonunda ortaya çıkan ve toplumun ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağını dile getiren kural düzeneklerinden oluşmakta ve böylelikle toplumda düzeni tesis etmektedir(Pieper, 2012).

TEMEL KAVRAMLAR

- Toplumun oluřtuđu her yerde, bu toplumdaki insanların davranıřlarını ve birbirleriyle iliřkilerini dűzenleyen kurallar olmuřtur.
- Dolayısıyla ne kadar ilkel olursa olsun, en eski toplumların bile kendine ۆzgű ahlakı olduđu sۆylenebilmektedir

"Ahlak esasen toplumu öküntűden kurtaracak ve toplumun muhafazasını sađlayacak bir araçtır."

Friedrich Nietzsche

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak sorunlarının özellikleri**
- Bilinçli ya da bilinçsiz herkes ahlaki kararlar alır
- Bu kararlar başka insanları ilgilendirir
- Ahlaki kararlar önemlidir: *Yaptığımız herşey başka insanların hayatlarını etkileyebileceği için, yaptığımız herşey önemlidir*

TEMEL KAVRAMLAR

- Seçimin olmadığı yerde ahlaki yargı yapılamaz ve seçim varsa bundan kaçınılamaz:
- *Nasıl davranacağına ilişkin hiçbir tercih hakkı tanınmamış kişi ahlaki temelde eleştirilemez*
- *Yaşıyor olmak, ahlaki bir tutum takınmaktır*
- *Bu alanda nihai çözüm yoktur*

TEMEL KAVRAMLAR

- Ahlak, bireysel veya toplumsal planda fiilen yaşanan bir olgu iken; etik, bu olgu üzerine felsefi düşünmenin gerçekleştirildiği alan olmaktadır.
- Bu yönüyle etik, ahlak felsefesi olarak ifade edilebilir.

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik: Ahlak felsefesi**
- **Ahlak anlayışının temel unsurlarını, bunların toplum hayatındaki izdüşümlerini ilmi, felsefi ve fikri açıdan ele alan ve insana ilişkin ahlaki sorunlarla ilgili doğrulanabilir ve yanlışlanabilir bilgiler ortaya koymaya çalışan bir felsefe disiplini**

TEMEL KAVRAMLAR

- Etik, doğru ve yanlış davranış nazariyesidir.
- Ahlak ise, etiğin uygulamasıdır.
- Bu nedenle ahlaki ilkelere ziyade etik ilkelere söz etmek, etik davranış değil de ahlaki davranışlardan söz etmenin daha doğru olacaktır (Billington, 2011)

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik**, bir eylemi ahlaki açıdan iyi bir eylem yapan niteliksel durumu sorgular
- **Etik**; bir eylemin ahlaki olarak nitelendirilebilmesi için yerine getirilmesi gereken şartları genel, ilkesel dolayısıyla da soyut düzlemde tartışır.
- İyi bir şeyin iyi olduğu hükmüne nasıl varıldığını söyleyen **etik**; ahlak üretmemekte ancak ahlak üzerine konuşmaktadır (Pieper, 2012).

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik**, kullanılan ahlak terimlerin ve ahlaki yargıların statüsünü çözümlemekte ve takınılan ahlaki tutumların ardında yatan yargıları ele almaktadır (Nuttall, 2011).
- Etik tartışmaların temel konusu, insan eylemlerini ahlaki bakımdan değerli ya da değersiz kılanın ne olduğudur.

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak ve etik** kavramları arasındaki yakınlık, somut bir biçimde futbolcu ile futbol eleştirmeni arasındaki yakınlığa benzetilebilir.
- **Ahlak** bir davranışı ifade ederken; **etik** davranışla ilgili bir düşünceyi ortaya koymaktadır.

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik;** ahlakı konu edinen felsefe dalıdır
- **Etik:** Ahlak üzerine düşünme, söz söyleme, ahlakın felsefesini yapma
- Ahlaklar ve ahlak anlayışları hakkında tarafsız bir düşünme şekli geliştirmek ve ahlakları özellikleriyle tasvir etmek, etiğin başlıca görevlerindendir.
- Etik, insan davranışının bugününe ait doğru ya da iyi olarak değerlemesinden ziyade, ahlaki açıdan kabul edilebilir doğru ve iyi davranışların ölçülerini irdelemeyele ilgilenir

ETİK İLKE VE ETİK KURAL

- **Etik ilke**, eylemleri yönlendiren temel düşünceler olarak tanımlanabilir.
- İlkeler, değerlerin eyleme geçmesini sağlayan ve yönlendiren anlamlardır.
- Adalet bir ilkedir, soyut ve belirsizdir. Fakat üzerinde tartışma kabul etmez derecede hemen herkesin kabul ettiği bir gerekliliktir.
- Ancak ilkelerin davranışlara yansiyabilmesi için daha somut hedeflere, diğer bir ifadeyle, kurallara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Bu noktada **kural**, ilkelere uygun eylem yolları; bir davranış ya da eyleme rehberlik yapan, özel bir amaca yönelik, yetkililerce konmuş bir düzenleme, tanımlama ve tercihlerden oluşmaktadır

ETİĞİ TEMELLENDİRME

- Evren (Kozmoz), Yaratıcı, İnsan
- Kozmolojik Temellendirme
- Evrendeki düzen ile insan yaşamındaki düzen arasında farklılık yoktur
- İnsan yaşamındaki düzen, evrendeki düzenin bir parçasıdır

ETİK TEMELLENDİRME

- Logos: akıl
- Akıl düzenine sahip evren: **Kozmos**
- Kozmos, her şeyin yerli yerinde ve kendi fiziksel kanunları istikametinde ve evrendeki bütün her şeyin birbiriyle uyum içinde var oluşunu ifade etmektedir
- Evren, insana göre makrokozmoz, insan evrene göre mikrokozmozdur
- Ahlaksal yaşam bir çeşit doğal yaşamdır ve doğal yaşamın uzantısı olarak görülür
- Stoacılara göre ahlaklı hayat, **doğayla uyum içinde yaşamak**

ETİK TEMELLENDİRME

- **Dinsel Temellendirme**

- Evrenin bir Yaratıcısı vardır
- İyi, kozmik düzenle uyumlu olmakla sınırlı değildir
- Kozmik düzen de Yaratıcının kendi irade ve buyruklarına göre şekillendirdiği şeydir
- Doğru, bu iradeye, bu buyruklarına uymak, itaat etmektir
- Ahlakı, belli bir dinin kurallarına göre temellendirmektir

ETİK TEMELLENDİRME

- **Antropolojik Temellendirme**
- İnsandan yola çıkılır ve ahlaki hayat, insanın özüne uygun yaşaması olarak tanımlanır
- Antropolojik temellendirmeyi iki farklı şekilde değerlendirmek mümkündür
- Bunlardan birincisi, insanı bütünlüklü bir varlık şeklinde görerek; ahlakta en yüksek iyiyi yani insan varlığının gerçekte olması gereken hali olarak **ruh ve beden** düzenli ve uyumlu birliği şeklinde tanımlamaktadır.
- Bu temellendirme şeklinde insanın ruhsal ve doğal boyutları, biyolojik ve psikolojik yapısı ile birlikte ele alınır.

- Antropolojik temellendirmenin diğer şeklinde insan bir bütün olarak değil de ya **akıl varlığı** ya da **doğal bir varlık** olarak ele alınır
- **Doğalcı Antropolojik Temellendirme**
- İnsanın ahlaki hayatı da ancak insanın doğal yapısı ve doğal belirlenimi göz önünde tutularak temellendirilebilir
- İnsanın biyolojik ve psikolojik yanından hareket eder.
- İyi, insanın doğal ve toplumsal ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılamasında ölçüt olan şeydir

ETİK TEMELLENDİRME

- Akılcı Antropolojik Temellendirme
- İnsanın doğal yanını kabul etmez ve insanın ahlaki hayatını, akıl varlığı olarak insanın doğal eğilimlerini ve isteklerini aşmak suretiyle özgürce koyduğu ahlak yasasına dayandırılmaktadır
- İnsanın akıl varlığı olduğundan dolayı ahlak ilkelerini de insanın akıl yönüyle temellendiren ahlak görüşüdür
- İnsanın ahlaksal yaşamını temellendirmede, insanın doğal yanının değil, akıl yanından yola çıkar

AHLAK, HUKUK ve YASALAR

- Hukuk, devlet tarafından tanınmış ve kabul edilmiş normlardır.
- Ahlak tarafından yönetilen davranışlarla hukuk tarafından yönetilen davranışlar arasında örtüşme vardır.
- Hem ahlak hem hukuk toplumsal düzeni korumak amacını taşır
- Faaliyet alanlarının yakınlığı sebebiyle her iki disiplin birbirinin tamamlayıcısı durumundadır.
- Toplumun mevcut ahlaki kurallarla yetinmeyip, hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyması, ahlakın da hukuka ihtiyaç duyduğunun açık bir göstergesidir.

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Buna karşılık, ahlaki içerikten yoksun ya da mevcut ahlak anlayışı ile çatışan bir hukuk da işlevsel olmaktan uzaklaşmaktadır
- Her ikisi de kurallar bütününden oluşmaktadır
- Her ikisi de dayandığı ilkeler bakımından normatif özellik gösterirler
- Hem hukuk hem de ahlak normatif olup, iyi davranışları emretmekte ve kötü davranışları yasaklamaktadır.
- Örneğin adam öldürme, hırsızlık, rüşvet alma ve verme gibi ahlaki bakımdan kötü sayılan davranışlar, aynı zamanda hukuk kurallarının suç sayarak yaptırıma bağladığı eylemlerdir

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Ahlak hemen her durumda hukuktan önce gelmektedir
- İnsan toplulukları toplum aşamasına geçtikten sonra ahlaka sahip olmuşlar; devlet ve hukuk sonra oluşmuştur
- Hukuk, ahlaktan yoksun olamaz
- Hukuk, bir kültürün üyeleri için o kültürde kabul görmüş ahlaki davranışları listeler, ahlaki olmayan davranışları ortaya koyar

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Yasal düzenlemeler ahlaki tartışmalardan sonra gerçekleşirler
- Bazı durumlarda yasalar ve diğer hukuki düzenlemeler, ortaya çıkabilecek ahlak dışı davranışların tanımlanmasında yetersiz kalabilmektedir.
- Bu tür yasal boşlukların bulunduğu alanlarda karşılaşılan sorunların çözümünde ahlak ilkeleri önemlidir

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Hukukta kuralları ihlal edenler için yaptırımlar mevcuttur
- Hukukta yasaları yorumlayıp cezalar veren resmi görevliler bulunur
- Ahlaki kurallara uyulmadığında hukuk alanındaki gibi cezalar verilmez
- Ahlaki alanda verilen ceza vicdanidir (Ayıplama, dışlama gibi)
- Hukuk kuralları yazılıdır, ahlak kuralları yazılı değildir.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Md. 6: SADAKAT:**
- Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatle bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatle uygulamak zorundadır

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Md.7: TARAFSIZLIK VE DEVLETE BAĞLILIK**
- Devlet memurları siyasi partiye üye olamazlar
- Herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar
- Görevlerini yerine getirirlerken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar
- Hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere katılamazlar

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **MD 8 – DAVRANIŞ VE İŞBİRLİĞİ**
- Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar.
- Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Madde 10: Amir durumunda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları:
- Devlet memurları amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen **görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan** ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli sorumludurlar.
- Amir, maiyetindeki memurlara **hakkaniyet ve eşitlik** içinde davranır. Amirlik **yetkisini kanun, tüzük ve yönetmeliklerde** belirtilen esaslar içinde kullanır.
- Amir, maiyetindeki memurlara **kanunlara aykırı emir veremez** ve maiyetindeki memurdan hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz, **hediyesini kabul edemez ve borç alamaz.**

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- MD. 12: KİŞİSEL SORUMLULUK ve ZARAR
- Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen **Devlet malını korumak** ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Md 16 :Resmi belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi
- Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Madde 29 – HEDİYE ALMA, MENFAAT SAĞLAMA YASAĞI:
- Devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile **hediye kabul etmeleri** veya iş sahiplerinden **borç para istemeleri ve almaları yasaktır.**

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Madde 31: GİZLİ BİLGİLERİ AÇIKLAMA YASAĞI:**
- Devlet memurlarının kamu hizmetleri ile ilgili gizli bilgileri görevlerinden ayrılmış bile olsalar, yetkili bakanın yazılı izni olmadıkça açıklamaları yasaktır.

BORÇLAR KANUNU

- **MADDE 57- HAKSIZ REKABET**
- Gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da **dürüstlük kurallarına** aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı hâlinde zararının giderilmesini isteyebilir.

BORÇLAR KANUNU

- MD 396- ÖZEN VE SADAKAT BORCU
- İşçi, yüklendiği işi **özenle** yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında **sadakatle** davranmak zorundadır.
- İşçi, işverene ait makineleri, araç ve gereçleri, teknik sistemleri, tesisleri ve taşıtları **usulüne uygun** olarak kullanmak ve bunlarla birlikte işin görülmesi için kendisine teslim edilmiş olan malzemeye **özen** göstermekle yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- ÖZEN VE SADAKAT BORCU
- İşçi, hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, **sadakat** borcuna aykırı olarak bir ücret karşılığında **üçüncü kişiye hizmette bulunamaz** ve özellikle kendi işvereni ile rekabete girişemez.
- İşçi, iş gördüğü sırada öğrendiği, özellikle **üretim ve iş sırları gibi** bilgileri, hizmet ilişkisinin devamı süresince **kendi yararına kullanamaz** veya **başkalarına açıklayamaz**. İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- MADDE 417-İŞÇİNİN KİŞİLİĞİNİN KORUNMASI
- İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür.

AHLAK VE HUKUK İLİŞKİSİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

- Sadakat
- Tarafsızlık
- Dürüstlük
- Dayanışma
- Kullanılan araç ve gereçlere özen gösterme
- Rüşvet ve hediye kabul etmeme
- Sır saklama

6098 sayılı Borçlar Kanunu

- Dürüstlük
- Kullanılan araç gereçlere özen gösterme
- Sadakat
- Sır saklama

- **Belli ahlaki sorumluluklar konusunda, genel anlamda uzlaşmaya varmamış toplumlarda hiçbir kanun kargaşayı önleyemedi.**

John W. Gardner

“Karıncayı bile incitmem” deme!
Bile' den incinir karınca; Söz söylemek irfan ister
Anlamak insan...

FUZÛLÎ

DİNLERDE AHLAK

- **KONFÜÇYANİZM**
- Kurucusu, Konfüçyüs (M.Ö. 551- 479) adında bir filozoftur
- Konfüçyanizm, bir dinden çok ahlaki sistem olarak algılanmıştır.
- O, ahlaki ilkelerle toplumun ve milletin ıslahı ile mutluluğu sağlamayı hedef almıştır
- Hiçbir zaman “öbür dünya”nın varlığını inkar etmemiştir.

KONFÜÇYANİZM

- O 'na göre 5 fazilet vardır:
- -iyilik yapmak
- -Güvenilir bir şahsiyet olmak
- -Dürüst davranmak
- -Terbiyeli olmak
- -Tedbirli davranmak

KONFÜÇYANİZM

- Konfüçyüs 'e göre hayırseverlik ve adalet ahlaki olgunluğu tamamlayan iki önemli erdemdir.
- Toplumda bazı görevler sırf ahlaki oldukları için yapılmak zorundadır.
-
- Menfaatler adaletin gerçekleşmesini önleyen en büyük faktörlerdir.
- Bunun için insanları bu duygudan uzaklaştırmak gerekir
- Başarı her zaman faziletin varlığı anlamına gelmeyebilir

KONFÜÇYANİZM

- Önemli faziletlerden biri de tüm varlığa karşı duyulan aşkın bir sevgidir (jen)
- Bu sevgi iş hayatında da kendini göstermelidir.
- Buna göre insan işini en güzel biçimde yaparak tüm varlığa karşı duyduğu sevgiyi ifade etmiş olur.
- İş hayatı için öngördüğü diğer iki erdem ise “sadakat” ve “saygı”

KONFÜÇYANİZM

- Bazı deyişler
- Düşünmeden öğrenmek, boşuna zaman harcamaktır.
- -Bilgi desteğinden yoksun bir fikir, tehlikelidir.
- -Sizden üst durumda olan birinin beğenmediğiniz halleriyle sizden alt durumda olan birine davranmayın.

BUDİZM

- Budizme Göre “Dört Yüce Gerçek”
- 1.Dukkha – Yaşam bir katlanmadır. (Acı çekmektir)
- 2.Samudaya – Acıların sebebi iştahdır. Geçici şeyleri arzu etmektir.
- 3.Nirodha – Acılar bertaraf edilebilir.
- 4.Magga – Acı çekmeyi bitirmek sekiz yol ile mümkündür.

BUDİZM

- 1. Doğru Görüş
- 2. Doğru Niyet
- 3. Doğru Konuşma
- 4. Doğru Davranma
- 5. Doğru Geçim
- 6. Doğru Çaba
- 7. Doğru Farkındalık
- 8. Doğru Odaklanma

Bilgelik

Ahlak

Zihinsel Gelişim

BUDİZM

- Budizm'in ahlak anlayışında dünyevileşme hoş görülmemiş
- İktisadi faaliyetlerde cömertlik ve paylaşma teşvik edilmiştir
- Ailenin geçimini temin etmek, borca girmekten ve muhtaç duruma düşmekten kurtulmak için çalışmak ve mal-mülk edinmek erdemli bir Budist olmak için gerekli görülmüştür.

BUDİZM

- Budizm'in ahlak anlayışı şu dört temel ilke üzerine bina edilmiştir:
- **Sabır ve tahammül**
- **Sebat ve metanet**
- **Akıl ve hikmet**
- **Ataya saygı**

BUDİZM

- Her şeyin geçicidir, doğada “süreksizlik” esastır
- «Çöküş her bileşik nesnenin doğasında vardır»
- «Yaptığınız işte sebatkar olun»

MUSEVİLİK

- TEVRATTA GEÇEN ON EMİR
- 1.Seni Mısır diyarından, esaret evinden çıkaran benim. Benden başka Tanrı olmayacak.
- 2.Kendin için yontma put yapmayacaksın.
- 3.Tanrı'nın adını boş yere ağzına almayacaksın
- 4.Cumartesi gününü daima hatırlayıp onu kutsal bileceksin.
- 5.Babana ve annene hürmet edeceksin.
- 6.Öldürmeyeceksin.
- 7.Zina yapmayacaksın.
- 8.Çalmayacaksın.
- 9.Komşuna karşı yalancı şahitlik yapmayacaksın.
- 10.Komşunun evine tamah etmeyeceksin, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.

MUSEVİLİK

- Meyve ağacını kesenin cezası kırbaçlanmaktır
- Rüşvet, alanın gözünü kör eder
- “Yıkanıp temizlenin, kötülük yaptığınızı gözüm görmesin. Kötülük etmekten vazgeçin. İyilik etmeyi öğrenin.”
- Sana kötü gelen şeyleri arkadaşlarına yapma. İşte bu Tevrat’ın özüdür.”
- “Ak saçlı insanların önünde ayağa kalkacak, yaşlılara saygı göstereceksin.” “Tanrı’n Rabb’in buyruğu uyarınca anne babana saygı göster. Öyle ki ömrün uzun olsun...”
- Ev eşyalarına zarar vermek, elbiseleri yırtmak, bir binayı yıkmak, kaynak suyun akışını engellemek , yiyecek maddelerini imha etmek **yasaklanmıştır.**

MUSEVİLİK

- İnsanın kendisine yapılmasını istemediği şeyi başkasına da yapmaması
- Doğruluk, adalet ve dürüstlükten ayrılmaması
- İnsana değer vermesi ve Tanrı'yı sevdiği gibi O'nun yarattıklarını da sevmesi

MUSEVİLİK

- İş ve meslek hayatına yönelik:
- Tanrı her türlü refahın ve zenginliğin kaynağıdır.
- İnsanlar Tanrı adına bu refahın ve zenginliğin koruyucusu ve hizmetkârıdır.
- İktisadi faaliyette bulunmak gereklidir ancak hayatın temel amacı değildir.
- Çalışmak, para kazanmak ve kâr elde etmek meşru ve saygı duyulacak faaliyetlerdir.
- İş hayatında, adalet ve merhamet arasında bir denge sağlanmalıdır.
- İş hayatında hırsın ve tamahın sınırlandırılması gerekir.
- İş hayatında hileden ve dolandırıcılıktan uzak durulmalıdır.

HRİSTİYANLIK

- **Dürüstlük, doğruluk**
- “En küçük işte güvenilir olan kişi, büyük işte de güvenilir olur. En küçük işte dürüst olmayan kişi, büyük işte de dürüst olmaz.”
- **Temizlik (Manevi Temizlik)**
- “Siz dıştan güzel görünen, ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz. Dıştan insanlara doğru görünürsünüz; ama içte ikiyüzlülük ve kötülükle dolusunuz.”

HRİSTİYANLIK

- İyilik ve yardımseverlik ebedi mutluluğa ulaşmanın yollarından biri olarak kabul edilmiştir. Ancak yapılan yardım ve iyiliklerin gösterişten uzak ve gizli olması tavsiye edilir.
- Rab yolunda anne babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğrusu budur. İyilik bulmak, yeryüzünde uzun ömürlü olmak için annene babana saygı göstereceksin.”

HRİSTİYANLIK

- “İnsanların sana nasıl davranmasını istiyorsan sen de onlara öyle davran.”
- Hırsızlık yapma
- Zina yapmak haram olduğu gibi herhangi bir kadına kötü duygularla bakmak da o kadınla zina yapmış gibi sayılmıştır.
- “Yalan yere tanıklık etmeyeceksin.”

İSLAMİYET

- “Hep adil olun çünkü Allah adil olanları sever”
- “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol”
- “Ey bürünüp sarınan! Kalk ve (insanları) uyar. Sadece Rabb’ini büyük tanı. Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terket.”
- “İyilik ve takvada yardımlaşın, günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayın. Allah’tan korkun»
- ‘Allah işini güzel yapanları sever’

İSLAMİYET

- “Rabb’in, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve anne babaya iyilikle davranmanızı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa, onlara: “Öf!.” bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle.”
- “Bir kimse kendi nefsi için istediğini kardeşi için de istemedikçe gerçek mümin olamaz.”
- “Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, şüphesiz bir hayasızlıktır, kötü bir yoldur.”

İSLAMİYET

- «Yalan sözden, yalan yere şahitlik etmekten katiyen sakının. sakının.»
- Öfkesini yenenler ve insanların suçunu bağışlayanlar için cennet hazırlanmıştır. Allah muhsinleri sever.
- Anne-babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaş, yolda kalmışa ve sağ ellerinizin malik olduklarına güzellikle davranın. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez.
- Ahdinizi yerine getiriniz, çünkü ahdinizden mesulsünüz
- Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabredin

İSLAMİYET

- **BEN GÜZEL AHLAKI TAMAMLAMAK ÜZERE GÖNDERİLDİM.** (Hadis-i Şerif)

DİNLERDE ORTAK AHLAK İLKELERİ

- DOĞRULUK
 - TEMİZLİK
 - İYİLİK VE YARDIMSEVERLİK
 - BÜYÜKLERE SAYGI
 - BAŞKALARINA ZARAR VERMEMEK
- ÖLDÜRMEK
 - HIRSIZLIK YAPMAMAK
 - ZİNA YAPMAMAK
 - YALANCI ŞAHİTLİK YAPMAMAK

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- Her bilimsel kuram, belli bir soruya ya da sorular bütününe ikna edici bir cevap bulma gayretinden doğmaktadır
- Ahlakî yargıların altında yatan nedenleri ele almak, iyinin ve doğrunun ne olduğu sorularına cevap verebilmek amacıyla ortaya çeşitli ahlaki kuramlar çıkmıştır

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- **Ahlak felsefesi**
- Teorik ahlak felsefesi
- Uygulamalı ahlak felsefesi

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- Teorik Etik

- Klasik etik
- Metaetik
- Eleştirel etik

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- **Teorik Etik**
- Klasik etik: Bireylerin ve toplumların ahlaki hayatlarını birtakım norm ve teoriler üzerinden anlamı hale getirip açıklar
 - Nasıl bir hayat yaşamalıyız?
 - Hangi amaçların peşine düşmeliyiz?
 - İnsan olduğumuz için bazı sorumluluklarımız var mıdır? Varsa neler?
- Normatif etik
- Betimleyici etik

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- **Metaetik:** Etikte yapılması gereken şey ahlaki olgu ve kavramları , ahlak yargılarını çözümlenektir
- Ahlak filozofu; kural koymak, nasihat vermek, yaşam tarzı sunmakla ilişkili olamaz
- Klasik etiğin koymuş olduğu ahlaki yargıları üzerine konuşur, ahlaki yargılarda geçen kavramları inceler

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- Eleştirel etik :
- Klasik etik ve metaetik eleştirilmiş ve yeni etik yaklaşımlar ortaya atmışlardır.

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- Uygulamalı ahlak felsefesi: Teorik etikte elde edilen birikimin çeşitli alanlara tatbik edilmesi ile sorunların çözümü
- Somut veya münferit ahlak sorunlarıyla ilgilidir
- Çocuk aldırma, ötenazi, hayvan hakları.....

AHLAK FELSEFESİNDE KURAMLAR (TEORİLER=NAZARİYELER)

- Konu tartışmalı bir konu olmalıdır
- Konu, bireylerin ahlaki ödev ve yükümlülükleri ile ilgili ahlaki bir sorun olmalıdır
- Uygulamalı etik, teorik etikten ayrı düşünülemez

Normatif etik

- **Teleolojik etik (Sonuççu Etik)**
- **Deontolojik etik (Ödev Etiği)**
- **Erdem etiği**

SONUÇSALCI AHLAK KURAMLARI

- Ahlaki eylemin değerini belirleyen şeyin eylemin sonucu olduğunu ileri sürmektedir.
- Temel sorun en yüksek iyi sorunudur
- Eylemin sonucunun, kişiye ve eylemden etkilenenlere zarar veren olumsuz sonuçlar doğurduğunda bu eylemin ahlaki bakımdan iyi değildir
- Sonuçsalci ahlak yaklaşımlar, bünyesinde bencillik ve faydacılık kuramlarını barındırmaktadır.

FAYDACILIK KURAMI

- Faydacılık yaklaşımına göre bir eylemin iyi ya da kötü olarak nitelendirilmesi, o eylemden etkilenenlerin sağladığı faydaya göre belirlenmektedir.
- Bu yaklaşımda büyük bir kötülükten kaçınmak için daha az kötü olan şeyler hoş görülebilmektedir.
- Örneğin, yalan söylemek kötüdür ama bir çalışanın isteğini kırmamak ya da bir hastanın psikolojisini olumsuz yönde etkilememek için tam doğruyu söylememek kabul edilebilir bir durum olabilir.
- Etik alanında en önemli şeyin, en yüksek mutluluk olduğunu öne sürer.

FAYDACILIK KURAMI

- Faydacılık söz konusu olduğunda eylemin ahlakiliği değerlendirilirken sadece maddi faydalar değil, aynı zamanda manevi faydalar da dikkate alınmalıdır
- Faydacılığın temelinde eylemlerin sonuçlarına önem vermesi yatmaktadır.
- Faydacılık yaklaşımını benimseyen filozoflar, bir eylemin doğru ya da yanlış olduğunu belirlemede kullanılabilecek nesnel bir ilke ortaya koymaya çalışmışlar ve bu ilkeyi **fayda ilkesi** olarak isimlendirmişlerdir.
- Şayet bir eylem zararlı olanlardan ziyade faydalı sonuçlar ortaya çıkarıyorsa bu eylem doğrudur, aksi takdirde eylemin doğruluğundan söz edilemez.
- Fayda ilkesi, bir eylemin en çok sayıda insana en büyük oranda mutluluğu ortaya çıkarabildiği kadarıyla doğru olduğunu ifade etmektedir

FAYDACILIK KURAMI

- Faydacılığın en çok tanınan iki temsilcisi Jeremia Bentham ve John Stuart Mill'dir.
- Mill faydacılık kuramında “en büyük mutluluk” ilkesini, ahlakın temeli olarak kabul eder.
- Mutluluk, acının tersine bir ruh durumudur
- Eylemler mutluluk getiriyorlarsa doğru, mutsuzluk getiriyorlarsa yanlıştır

FAYDACILIK KURAMI

- Faydacılık kuramına özellikle **uygulanabilirlik** noktasında yöneltilen eleştiriler ve itirazlar da söz konusu olmaktadır.
- Bir eylemin ahlaken doğru olup olmadığını belirlerken, insanların eylemi gerçekleştirmeden önce eylemin **muhtemel sonuçlarını** belirlemesi gerekmektedir.
- Ancak her durumda eylemlerin nasıl sonuçlanacağını tahmin etmenin mümkün olamayabilir

FAYDACILIK KURAMI

- Bir eylemin doğruluğu ya da yanlışlığı o eylemin tüm sonuçları bilenene kadar takdir edilemeyecekse; eylemle ilgili **sınırsız sayıda** sonuç olabileceğinde karar verebilmek için **sonsuz kadar beklenme** zorunluluğu teşkil edecektir.
- Özünde ahlaki olmayan bir takım eylem ve tutumlara taviz vermek, hatta teşvik etmekle eleştirilmiştir.
- Bir kişinin davranışının sonuçlarına ağırlık vererek güdülerini hesaba katmadığından, iyi ve kötü davranışı açıklamada yetersiz kaldığı

ÖDEV AHLAKI KURAMI (DEONTOLOJİK KURAM)

- Ödev kuramı, fiilin kendisi üzerinde yoğunlaşmaktadır.
- Buna göre bir davranışın ahlaki değeri kişinin niyeti ile belirlenmekte ve erdemli olmak herkes için bir ödev olarak ifade edilmektedir
- Ahlaki eylemin sonucu yerine eylemin doğruluğu ya da ödeve uygunluğu üzerinde durmaktadır.
- Eylemin sonucundan çok, eylemin temelindeki niyet, ilke ve gerçekleştirdiği ödevin önemli olduğunu vurgulamaktadır.

ÖDEV AHLAKI KURAMI

- Bu kurama göre akıllı ve sorumlu bir varlık olan insanın, yerine getirmesi gereken ödevleri vardır ve ahlakın temelini bu ödev oluşturmaktadır
- Ödev ahlakı yaklaşımının en çok bilineni, Kant tarafından geliştirilmiştir.
- Kant'ın ahlakının temelinde mutluluk ya da fayda değil; mutluluğu hak etmek ve doğru olmak yatmaktadır.
- Kant'a göre ahlakilik, şarta bağlı bir durum değildir. Başka bir ifadeyle; ahlaki davranış için belli şartların yerine gelmesi beklenmemelidir.

ÖDEV AHLAKI KURAMI

- Kant, insan davranışlarını eğilimlerden doğan ve ödev duygusundan kaynaklanan davranışlar olarak sınıflandırmaktadır.
- Kişinin bir şeyi yapıp yapmaması keyfilik taşıyorsa, bu davranış eğilimden kaynaklanmaktadır.
- Ancak kişi, aksini yapmaya yönelik eğilimleri olmasına rağmen zorunluluk gereği bir fiili yerine getiriyorsa; bu davranışın temelinde ödev duygusu bulunmaktadır.
- Ahlakiliğin özü, fiilin yapılmasını sağlayan güdüde bulunmaktadır.

ÖDEV KURAMI

- Kant, insanın daima her eylemi evrensel bir yasa olacakmış gibi davranması gerektiğini vurgulamıştır
- Kişinin yaptığı eylemin evrenselleştirme tahlilini geçtiği takdirde ahlaki bir eylem olacağını öne sürmüştür

ERDEM AHLAKI

- Erdem ahlakı, erdemler ve karakter üzerinde yoğunlaşmakta ve diğer kuramların eylem merkezli olduğu yerde faili veya ahlaki özneyi ve onun ahlaki gelişimini temele alan bir anlayış içermektedir
- Bireyci özellik taşır
- Bireyin karakteri, güduları ve niyetleri önemlidir
- Socrates, Platon, Aristoteles
- **Platon: Üç parçalı ruh anlayışı ve Dört temel erdem**
- İştahın erdemi: Ölçülülük
- İradenin erdemi: Cesaret
- Aklın erdemi : Bilgeliktir
- :Adalet

ERDEM AHLAKI

- Dünyada hiçbir şey boşuna ve gelişigüzel olmayıp, canlı ve cansız her varlığın yerine getirmek durumunda olduğu bir işlev vardır.
- İşlevini gereği gibi yerine getiren bir varlık; başarılı, ehliyetli, yeterli özetle erdemli bir varlık olmaktadır.
- Platon'a göre erdem, bir şeyin, bir varlığın ya da bir canlının kendi uygun işlevini gerçekleştirmesinden, kendi görevini gereği gibi yerine getirmesinden meydana gelmektedir

ERDEM AHLAKI

- Platon'un ahlak öğretisi, üç parçalı ruh öğretisine dayanmaktadır.
- Buna göre ruhun en üst parçası; merak, anlama ve anlamlandırma isteği ile gerçeği keşfetme dürtüsünün yeri olarak “akıl”dır.
- Ruhun en aşağı düzeyinde; güdüler, bedensel istekler ve arzular yer almaktadır.
- Akıl ile en alt parça arasında ise tin, nefis, irade veya can adını alan parça yer almaktadır

ERDEM AHLAKI

- Platon'un iştaha adını verdiği parçasının erdemi, ölçülülük olmaktadır.
- Bu erdemin işlevi, maddi olana yönelik istek ve arzulara aşırıya kaçmamak, bedenin varlığını sürdürüp hayatı devam ettirme sürecinde hiçbir zaman ölçüyü kaçırmayıp gerçek ihtiyaçların karşılanması sağlamaktır.

ERDEM AHLAKI

- Ruhun diğ er bir parçası olan tin ya da iradenin görevi, akıl ile iştaha arasında aracılık yapmak, canlının parçaları arasında çıkabilecek muhtemel çatışmalarda akklı dinleyip iştahanın aşırılıklarına karşı koymaktır.
- İradenin bu işlevleri yapabilmesi için cesur olması gerekmektedir

ERDEM AHLAKI

- Ruhun üst parçası olan aklın erdemi bilgeliktir. Aklın araç ve amaç olmak üzere iki ayrı işlevi bulunmaktadır.
- Amaç olarak akıl, bilgiyi arar, gerçeğin ve güzelliğin peşine düşer ve gerçekliğe ulaşmaya çalışır.
- Akıl aynı zamanda, zamanın ve enerjinin nasıl harcanacağına karar veren bir araçtır.
- Sınırsızca doyurulmayı beklenen istek ve arzuların aşırı şekilde doyurulması peşinde koşmak, ruhu kötürüm etmekte ve ahlaki hayatı tehlikeye sokmaktadır.
- Bu nedenle aklın, iradenin de desteğiyle istek ve arzuları denetim altında tutması gerekmektedir

ERDEM AHLAKI

- Ruhun her parçası görevi yerine getirdiğinde, ilk üç erdemi tamamlayan dördüncü erdem olarak adalet ortaya çıkmaktadır.
- Adalet, bireyde ya da toplumda uyum ve denge halidir. Her bir parçanın en iyi yapabildiği şeyi hayata geçirdiği gerçek bir iş bölümü ve ahenk durumudur

MESLEK AHLAKI (ETİĞİ)

- Bir bireyin para kazanmak ve hayatını idame ettirmek için uzmanca faaliyette bulunduğu işe, onun **mesleği** denmektedir.
- **Bir işin meslek olabilmesi için;**
- entelektüel özelliği olan yoğun bir eğitim dönemini gerektirmesi
- mesleki bilgi ve yeteneklerin toplum için önem arz etmesi
- o mesleğe ait hizmetlerin verilmesinde genellikle tekel veya tekele yakın bir konuma sahip olması
- meslek mensuplarının, etik ilkeler altında toplanmış ahlaksal standartlara bağlı olduğunu belirtmesi

gibi bazı özelliklerin bulunması zorunludur

MESLEK AHLAKI

- Meslekler toplumla çok özel bir ilişki içindedirler
- Mesleki faaliyetin sürdürülmesi aşamasında **ahlaki ve mesleki** ilkelere göre hareket etme disiplindir.
- **Meslek ahlakı;**
- belirli bir meslek öbeğinin mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu
- meslek üyelerine emreden, onları belirli bir şekilde davranmaya zorlayan
- kişisel eğilimleri sınırlandıran
- yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan
- meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ülkülerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünü

MESLEK AHLAKI

- Meslek ahlakı genel ahlak ilkelerin söz konusu meslek özelinde yeniden yazılmasıdır
- Bir mesleğe ilişkin görev, hak ve yetkilerin sadece yasalarla düzenlenmesi, mesleğin gereklerinin yerine getirilmesi noktasında yeterli olmamaktadır.

MESLEK AHLAKI(ETİĞİ)

- Söz konusu ilkeler, meslek mensuplarının amaçlarını beraberce nasıl gerçekleştirebileceğini ifade eden, kural koyan talimatlar dizisidir.
- Meslek mensupları, mesleki faaliyetleri kapsamında meslektaşları, ilgi ve çıkar öbekleri ve tüm toplum ile iletişimde olmaktadır.
- Bu iletişim sürecinde hem kendilerinin hem de mesleklerinin, meslektaşlarının ve hizmet sundukları toplumun itibar ve şerefine zarar görmemesi için davranışlarına özen göstermek zorundadır.

MESLEK AHLAKI

- Meslek mensuplarından tam olarak ne beklendiği hususu açıklığa kavuşur ve bu sayede mesleki kimliğin oluşumuna ve sürdürülebilir kılınmasına sağlanmış olacaktır.
- Meslek ahlakı ilke ve kurallarının belirlenmesiyle mesleki faaliyetlerde; adalet, dürüstlük, bilgi paylaşımı, dayanışma, sevgi ve saygı gibi ilkelerin ön plana çıkarılmasıyla, meslektaşlar açısından huzurlu bir çalışma ortamıyla birlikte etkin ve verimli bir çalışma ile daha nicelikli ve nitelikli mal ve hizmet sunumu gibi çıktılara ulaşılabilecektir.
- Bu süreçte toplum tarafından hizmet sunumunda ahlaki ilkelerin dikkate alındığının bilinmesi, mesleğe ve kuruma olan güvenin ve beraberinde mesleğin saygınlığının artmasına katkı sağlayacaktır.

MESLEK AHLAKI

- Meslek ahlak ilkelere aykırı davranışlar, o meslek öbeğinin sunduğu hizmetlerin halkın gözünde güvenilir olmaktan çıkmasına yol açar.
- Bu kaygı, özel etik ilkelere olan ihtiyacın en temel gerekçesini oluşturmaktadır

MESLEK AHLAKI

- **Meslek ahlakı ilkelerinin belirlenme amacının;**
- Hataların yapılmasını önlemek ve mesleğin insanlara daha iyi hizmet vermesi için mesleğe bir rehber hazırlamak

MESLEK AHLAKI

- Meslek ahlakı ilkelerinin saptanması ve meslek mensuplarının bu ilkeleri takip etmesi;
- Kabul edilebilir davranışların tanımlanması
- Mesleğin uygulanmasında kalite standartlarının yükseltilmesi
- Mesleki davranış ve sorumlulukların çerçevesinin çizilmesi
- Mesleki kimliğin gelişimine aracılık etmesi
açısından önem taşımaktadır

MESLEK AHLAKI

- Meslek ahlakı, 1980'lerin sonundan itibaren işletmecilik yazınında giderek artan ölçüde yer almaya başlamıştır.
- Meslek ahlakının bu derece önem kazanmasındaki en önemli etkenler;
 - artan rekabet,
 - küreselleşme,
 - teknoloji ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler,
 - insan haklarının artan önemi,
 - çevre kirliliğinin tehlikeli boyutlara ulaşması,
 - kötü yönetim uygulamaları, rüşvet, israf, yolsuzluk gibi olumsuz davranışların gözle görülür bir şekilde artmış olmasıdır

- İlke

İlkelerin olacak.

Seni satın alamayacaklar.

Aptalların uydurduğu

atasözlerine inanmayacaksın:

“Paranın satın alamayacağı şey yoktur.”

“Herkesin fiyatı vardır.”

Gibi sözlere kanmayacaksın.

Onurunla kimliğinle ve beyninle akıllı yaşayacaksın.

Üreteceksin

seveceksin

sevileceksin

inançlarının arkasında duracaksın

sevgilerin karşılıksız,

yardımların gizli olacak.

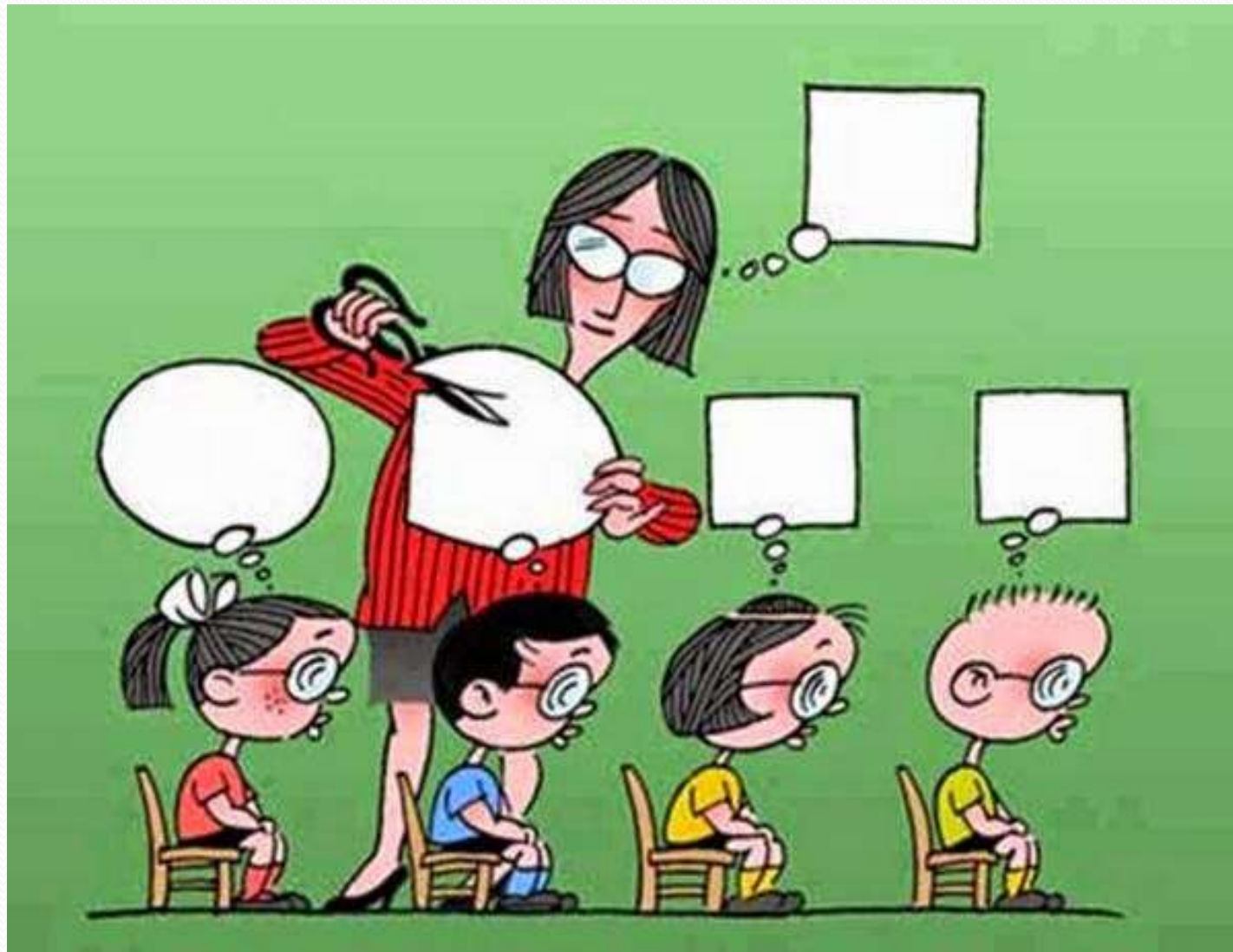
Seni attan, ottan ayıran özelliğin farkına varacaksın.

Çünkü sen insansın.

Ve bunu yakaladığın gün

bembeyaz yaşayacaksın.

- Müjdat GEZEN “Şiirim geldi bırakın beni”

ÖĞRETMENLİK

- Eğitim ve öğretim hizmetlerinin topluma profesyonel olarak sunulmasıdır
- Öğretmenlik bir meslektir, çünkü toplumda vazgeçilmez bir gereksinimi yani toplumdaki çocuk ve gençlerin, hatta yetişkinlerin eğitimlerinin sağlanmasındaki en temel etmenlerden biridir.
- İkinci olarak, öğretmenlik herkesin yapabileceği bir iş değildir ve bu iş için uzun süreli bir eğitim almak, yani sistematik bir yetişme sürecinden geçmiş olmak gereklidir.
- Öğretmenlik mesleğinin kendine özgü yöntem ve teknikleri vardır. Bu yöntem ve teknikler uzun bir süreç içinde, uygulama ve daha sonraları da bilimsel araştırmalar ile geliştirilmiştir.

ÖĞRETMENLİK

- Öğretmenler yaşamlarını bu meslekten kazanırlar. Ancak öğretmenlik sadece para için yapılan bir iş de değildir. Öğretmenliğin toplumda gerçekleştirmeye çalıştığı idealleri de vardır.

Öğretmekten ziyade;
Gönül fetheden,
Ruhla işleyen,
Emeğini esirgemeyen,
Tutku ile çalışan,
Mutlu eden,
Evlad gibi seven,
Nakış nakış sevgi işleyen

- Öğretmenlik mesleğinin bazı etik değerleri vardır. Bütün bu unsurlar öğretmenliğin bir meslek olarak görülmesini gerektirir.

TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLİK

- **Selçuklu Dönemi:**
- Bu dönemde öğretmenlik mesleği dinsel ağırlıklı çok işlevli bir meslek niteliği taşır.
- Öğretmenlik mesleğine ilişkin görevlerin temeli ve ağırlık merkezi dini öğretmektir.
- Bu dönemde öğretmenlik mesleğini edinim genel eğitimden ve din adamlığından ayrı bir uzmanlık alanı olarak düşünülmezdi. Bu nedenle öğretmenlik için ayrı bir program veya ayrı bir meslek ve ihtisas medresesi yoktu.

Osmanlı dönemi

- Osmanlı döneminde öğretmenlik mesleğine ilişkin durum 15.Yüzyıl ortalarına kadar Selçuklu dönemindeki hemen hemen aynıydı.
- Osmanlı döneminde ilk kez Fatih Sultan Mehmet öğretmenlik mesleğini dinsel ağırlıklı olmaktan kurtarma, dünyasal boyutlu oluşturma doğrultusunda çok önemli bir adım atmıştır.
- Öğretmen okulu açılmıştır

Türkiye Cumhuriyeti Dönemi

- 1924'te öğretmenlik mesleği yasayla tanımlanmış. Böylece yasal bir meslek niteliğine kavuşmuştur.
- «Dünyanın her yerinde öğretmenler insan topluluğunun en özverili ve saygıdeğer üyeleridir.» **M. Kemal ATATÜRK**

ÖĞRETMEN

- Öğretmen, eğitim kurumlarında çocukların, gençlerin eğitim öğretimlerinde rehberlik eden kimsedir.
- Kısaca, öğretme işini görev edinen kişiye öğretmen denir.

Yenilikçi
Öğretmenler
değişim lideri, çözümün parçasıdır

ÖĞRETMEN ANDI

- **Öğretmen Andı**

1. Hiçbir öğrencime zarar vermeyeceğim.
2. İnsanlığın ve insanın yücelmesi için eğitim-öğretim yapacağım.
3. Benim gözetimime bırakılmış olan öğrencilerimi koruyacağım.
4. Eğitim-öğretim yaparken öğrencilerimin ihtiyaçlarına öncelik vereceğim.
5. Öğrencilerin iyi eğitilmesi için gereken yatırımın azaltılması çabalarına direneceğim.
6. Öğrencilerimin eğitimi sürecinde mümkün olan en iyi öğrenme kaynaklarından yararlanmalarını sağlamaya çalışacağım.
7. Öğrencilerimin tümünün güvenli ve sağlıklı bir çevrede bulunması için elimden geleni yapacağım.
8. Bütün öğrencilerime saygılı biçimde, nazik ve içimden gelen bir coşku ile öğretim yapacağım.
9. Bütün öğrencilerimin gereksinmelerinin karşılanmasını için elimden geleni yapacağım.
10. Çevremdeki iyi insanları öğretmen olmaya teşvik edeceğim.
11. Eğer öğretme aşkımı kaybedersem meslekten ayrılacağım.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

- **Profesyonellik:**
- Öğretmenlik meslek etiğinden söz edebilmek için öncelikle, öğretmenin işinde profesyonel olması gerekir.
- Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görevleri belirtilen standartlar içinde yapabilecek yeterlikte olmayan bir öğretmenin meslek etiği ilkelerinden söz etmek olanaksızdır.
- Bu nedenle öğretmenlik mesleğinin birinci etik ilkesinin **“yeterlik sahibi bir öğretmen olmak”** anlamına gelebilecek profesyonellik ilkesi ile başlamasında yarar bulunmaktadır.

PROFESYONELLİK

- Profesyonel kavramı iki ayrı anlama gelmektedir.
- Bu anlamlardan birincisi dilimizde “Meslek” karşılığı kullanılmaktadır.
- Profesyonel kavramının ikinci anlamı ise bir kişinin işini gerekli şekilde ve en üst nitelikte yapması anlamına gelmektedir. Burada profesyonellik, kavramın bu ikinci anlamını içermektedir.

PROFESYONELLİK

- a) Görevle ilgili bilgi, beceri ve tutumları eksiksiz kazanmış olmak
- b) Hizmeti zamanında ve kusursuz sunmak
- c) Mesleği daha iyi yapabilmek için sürekli olarak özeleştirme ve değerlendirme yapmak
- d) Hizmette kaliteyi sağlamak
- e) Görevini yerine getirirken kişisel yeteneklerini sonuna kadar kullanmak
- f) Görevi ile ilgili takdir yetkisini makul ölçüler içinde kullanabilmek
- g) Mesleğinin yöntem ve tekniklerini sürekli olarak geliştirmek
- h) Öğrencilere, fiziksel ve psikolojik anlamda öğrenebilecekleri bir sınıf ortamını sağlamak

Hizmette sorumluluk

- En genel anlamda sorumluluk, belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirilmesidir.
- Eğitim-öğretim hizmeti diğer mesleklerden farklı olarak bireylerin yaşamlarını ve dolayısı ile toplumun geleceğini doğrudan etkileyen bir meslek alanıdır.
- Bu nedenle öğretmenler, kamu görevlileri olarak eylem ve kararlarının doğuracağı sonuçlar hakkında hesap vermek zorundadırlar.
- Bunun da ötesinde öğretmenler davranışlarından ve bunların topluma maliyetinden kendileri ve toplum adına sorumluluk duymalıdırlar.

Hizmette sorumluluk

- Genellikle iki tür sorumluluk vardır.
- Bunlardan birincisi, üstlere hesap vermeyi içeren “sorumlu olma”dır.
- İkincisi ise bir işi yapmayı üstlenmek anlamına gelen “sorumluluk alma”dır.
- Bir öğretmenin standart ders programı içinde gerçekleştirdiği etkinlikler “sorumlu olma” kapsamındadır. Bunları yapmadığı takdirde hesap vermek durumundadır.
- Ancak “ders dışı etkinlikler” yürütmek konusunda fazladan aldığı sorumluluk ikinci türdendir.

Copyright 1997 Randy Glasbergen. www.glasbergen.com

Türkçesi : <http://desteksiz.ada.net.tr>

"Bilgisayarıma virüs bulaştığı için ödevimi yapamadım öğretmenim... Korkunç bir virüs, defterlerime, kitaplarıma, kalemlerime hatta silgime bile bulaşmış"

Adalet

- Öğretmen, her türlü eyleminde adil olmak ve öğrenciler arasındaki ilişkilerde de adaleti sağlamak sorumluluğuna sahiptir.
- Öğrencilere söz hakkının adil olarak paylaştırılmasından başlayıp, sınıf içi ve dışı etkinliklere katılıma kadar uzayan her türlü etkinlikte adaletin sağlanması son derecede önemlidir.

Adalet

- Hakların ve ödevlerin öğrenciler arasında eşit paylaşılması
- öğrencilerin çabalarına orantılı paylaşım
- öğrencilerin katılımlarına orantılı paylaşım
- öğrencilerin hak etme düzeylerine göre paylaşım
- öğrencilerin bireysel koşullarını dikkate alarak bir paylaşım
- Öğretmen adaletin işlemesi için öğrencileri bu konularda teşvik edici bir rol de üstlenebilir.

Eşitlik

- Eşitlik, yararların, sıkıntıların, hizmetlerin dağıtılmasında uygulanacak sınırların belirlenmesini içerir.
- Eşitlik kavramı temel bireysel eşitlik, kısmi eşitlik ve blokların eşitliği açısından ele alınabilir

Eşitlik

a) Temel bireysel eşitlik: Bir okula kaydolun bütün öğrenciler eşittir. Burada eşitliğin belirleyicisi öğrenci olmaktır. Öğretmen sınıfındaki bütün öğrencilere eşit davranmalıdır.

b) Kısmi eşitlik: Kısmi eşitlik , farklı gruplara eşitlik sağlanması için farklı davranılmasını içerir. Bu tür eşitlik anlayışının varsayımı, gruplar arasında eşitlik sağlanabilmesinin, ancak gruplar arasında farklı uygulamalar ve düzenlemeler yapılmasına bağlı olduğudur. Buna göre sınıftaki bütün öğrenciler eşittir ancak eğer sınıfta bir engelli öğrenci varsa ona farklı davranarak onu diğer öğrencilerle eşit hale getirebilirsiniz.

Örneğin işitme engelli bir öğrencinin ön sıralara oturtulması, görme engelli bir öğrenciye ayrı sınav yapılması gibi uygulamalar kısmi eşitliğe örnek verilebilir. Bu tür eşitlik yaklaşımı “sistemik eşitsizlik” olarak da adlandırılır.

Eşitlik

c) Blokların eşitliği: Toplumda doğal olarak ortaya çıkmış bloklar vardır.

Örneğin, kadın-erkek, yaşlı-genç gibi. Bloklar arası eşitlik sağlanması için dezavantajlı blok için diğerinden eşitlik istenir.

Örneğin kız ve erkek öğrenciler arasında eşitliği sağlamak için yapılacak düzenlemeler buna örnek verilebilir.

Eşitlik

- Günlük uygulamalara bakıldığında öğrencilerin pek çok eşitsizliğe maruz kaldığı görülmektedir.
- Örneğin bazı öğretmenlerin başarılı öğrencilerle daha çok ilgilenip, onlara daha çok zaman ayırdıkları, oysa başarısı düşük öğrencilerin bu durumda daha da başarısız oldukları bir gerçektir.
- Öğrencilerin velilerinin meslekleri de bir başka eşitsiz davranış nedenidir.
- Üst sosyo-ekonomik düzeyden ve öğretmenlere katkı sağlayacak (doktor, avukat, esnaf, politikacı vb.) mesleklere sahip velilerin öğrencilerine, bazı öğretmenlerin daha yakın ve ilgili davranabildikleri görülmektedir.

Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması

- Bir öğrencinin en temel haklarından biri, sağlıklı ve güvenli bir okul – sınıf ortamında bulunmaktır.
- Bu nedenle öğretmenlerin en temel etik sorumluluklarından biri de sınıf ortamında düzen ve disiplini sağlayarak, öğrenci sağlığını ve güvenliğini tehdit edecek her türlü unsurun ortadan kaldırılmasını sağlamaktır.

Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması

- Öğretmenler, öğrencilerin karşılaşabilecekleri her türlü olumsuz durumları saptamaya ve gerektiğinde durdurmaya en yakın olan kişilerdir.
- Örneğin okulda şiddet, çeşitli kazalar, yangın, sel ya da başka felaketler, bulaşıcı hastalıklar, öğretmenlerin özenle dikkat etmesini gerektiren sağlık ve güvenlik alanlarıdır.
- Bunun dışında okuldaki temizlik ve hijyen, okul gezileri, oyun alanlarındaki tehlikeler de öğretmenlere özel bir dikkat gereği yüklemektedir.
- Bu anlamda öğretmenlerin, öğrencilerin sağlık ve güvenliklerini ilgilendiren konularda sorumluluk almaları meslek etiğinin de bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yolsuzluk yapmamak

- En genel anlamıyla yolsuzluk, bir çıkar karşılığında kamu yetkilerinin yasa dışı kullanımı olarak tanımlanabilir.
- Burada sağlanması amaçlanan kazançlar maddi kazançlar olabileceği gibi parasal olmayan özel amaçlara yönelik de olabilir.

Yolsuzluk yapmamak

Ayrıntılı olarak bakıldığında yolsuzluk aşağıdaki biçimlerde tanımlanabilir

- Para ya da mal karşılığında, kamu görevlisinin ayrıcalıklı işlem yapması
- Kamu görevlisinin parasal ya da diğer ödüller karşılığında, bu çıkarı sağlayanlar yararına işlem yapması
- Kamu görevlilerinin yapılmaması gereken işlemleri yapmaları ya da yapmamaları gereken işlemleri çabuklaştırmaları karşılığı çıkar sağlamaları
- Parasal olan ya da olmayan kişisel kazançlar için yetkinin kötüye kullanımı.
- Kişisel yada politik kazanç amacıyla devlet yetkisinin yasa dışı kullanımı.
- Kamu hizmeti gören kişinin özel amaçları ya da maddesel çıkarları için normal görev davranışlarından sapmaları
- Kişisel amaçlar için, kamu görevlilerinin kurallara aykırı biçimde davranışları.

Yolsuzluk yapmamak

- Ülkemizdeki duruma baktığımızda pek çok öğretmenin kendi öğrencisine para karşılığı ders verdiği gözlenmektedir.
- Bu arada öğrencilerine iyi bir gelecek sağlamak amacıyla onlara hiçbir çıkar gözetmeden takviye eğitimleri veren öğretmenlerin bu saygıdeğer davranışlarını da belirtmek gereklidir.
- Ancak çıkar sağlamak için özel ders verilen öğrencinin sınavı yine aynı öğretmen tarafından yapılmaktadır. Böyle bir durumda sınavda sorulacak sorulara vurgu yapılması ya da ağırlıklı olarak çalışılacak konuların ima edilmesi ciddi bir etik dışı durum olarak değerlendirilebilir.
- Aynı zamanda öğrenci eğer bu özel dersleri almazsa, öğretmenin kendisine karşı olumsuz bir tavır geliştirebileceğini düşünerek bu baskıyı çaresiz biçimde kabul etmektedir.
- Tam tersine böyle bir talep öğrenciden ya da ailesinden gelse bile öğretmenin bu tür ilişkilere girmesi etik açıdan pek doğru bir davranış olarak görülemez.

Yolsuzluk yapmamak

- Bir başka çıkar sağlama unsuru da öğrenci velilerinin pahalı hediyelerini kabul etmektir.
- Öğretmenler günü, büyük şehirlerdeki bazı okullarda öğretmenlerin aldıkları (ya da zorla aldırdıkları) hediyelerle rekabete giriştikleri, gösteriş yaptıkları günlere dönüşmüştür.
- Bu durum yoksul velileri büyük bir sıkıntı içinde bırakmakta ve mesleğin saygınlığını zedeleyici bir durum oluşturmaktadır.
- Öte yandan köyündeki okulda öğrenim gören öğrencilerin kitap, kırtasiye gibi ihtiyaçlarını bile kendi maaşından karşılayan fedakar öğretmenlere de büyük bir haksızlık yapılmaktadır.

Yolsuzluk yapmamak

- Bir başka örnek de öğretmenin mesleki konumunu kullanarak toplum yaşamında bazı ayrıcalıklar ve çıkarlar peşine düşmesidir.
- Örneğin alışveriş yaparken, ya da başkalarının mesleğe güvenini kullanarak borç alıp ödememesi gibi davranışlar buna örnektir.
- Öğretmenin öğrenci başarısına ilişkin kayıtları parasal ilişkiler, parasal olmayan çıkarlar ya da politik ilişkiler nedeniyle değiştirmesi de yolsuzluklara başka bir örnek olarak verilebilir.

Dürüstlük- doğruluk ve güven

- Etik davranış, başkaları ile ilişkilerde dürüst olmayı ve içtenliği gerektirir.
- İçten ve dürüst davranmayan öğretmenler, ilişkilerde kendi sonlarını hazırlarlar ve güven ortamı ortadan kalkar. Oysa güven ilişkilerin temel unsurudur.
- Doğruluk, tüm yaşamın ve eylemlerin gerçekler üzerine kurulmasını gerektirir.
- Gerçeklerin, bireyin kendi duygu, düşünce, inanç ve yararları doğrultusunda çarpıtılması, daha sonraki eylem ve işlemlerin doğruluğunu da ortadan kaldırır.
- Yalan, her dönemde ahlak dışı, doğruluk ise ahlaklı davranışın temel ilkelerinden biri olarak kabul edilmiştir.

Dürüstlük- doğruluk ve güven

- Öğretmenlerim mesleki etkinlikleri yerine getirirken öncelikle kendilerine güvenmeleri gerekir.
- Bu özgüven onların toplumun güvenine ve saygısına layık olmalarını da sağlayacaktır.
- Öğretmenler de bu güven ve saygıyı sürdürecektir saygın davranışlar sergilemelidirler ve sözlerinde ve eylemlerinde güven kırıcı yaklaşımlardan kaçınmalıdırlar.

Tarafsızlık

- Tarafsızlık ya da nesnellik, insanın bireyleri ya da nesneleri oldukları gibi görebilmesi ve bu görüntüyü bireyin kendi istek ve korkuları ile oluşturduğu görüntüden ayırabilmesidir.
- Nesnel olabilmek kişinin duygularını değil, aklını kullanmasını gerektirir.
- Bireylerin nesnel olabilmeleri, karşılarındaki birey ya da nesne hakkında kendi ilgi, gereksinim ve korkularını işe karıştırmadan, bu görüntüleri çarpıtmadan , aradaki farklılığın görülmesini gerektirir.

Tarafsızlık

- Öğretmenin tarafsızlığı, mesleki etik açısından son derecede önemlidir.
- Diğer mesleklerden farklı olarak eğitim, kişisel değer, inanç ve tutumların da kolayca işin içine girmesi riskini taşımaktadır.
- Öğretmen öğretmekle görevli olduğu resmi programın yanı sıra kendi kişisel değerlerini yansıtan bir “gizli programı “ da öğrenciler üzerinde uygulamaya kalkabilir.
- Bu nedenle öğretmen bu tür yanlı ve tek taraflı gizli programları uygulamaktan özenle kaçınmalıdır.
- Özellikle dinsel ve politik inançlar, bu gizli programların öğrencilere aktarılmasına ve öğretimin tarafsızlığının bozulmasına yol açan unsurlar olabilmektedir.

Mesleki bağıllık ve sürekli gelişme

- Örgütsel bağıllık, işgörenlerin örgüt üyeliklerini sürdürmeleri ve örgütte kalmak istemeleri olarak tanımlanabilir. Örgüte bağılı işgörenler, örgütten etkilenirler ve kendileri de ortak amaçların gerçekleştirilmesi için ortaklaşa bir çaba gösterirler
- Mesleğe bağıllık, meslekte gelişme ve ilerlemeye istekli olmayı, bu amaçla alana ilişkin yayınları izlemeyi ve eğitim programlarına katılmayı gerektirir.
- Ayrıca örgüt olanaklarının çevre yararına kullanılmasını sağlamak ve eğitim sorunlarına gönüllü olarak yeterli zaman ayırmak da bağıllığın gerekleri arasında sayılabilir.

Mesleki bağılılık ve sürekli gelişme

- Mesleki bağılılığın bir gereği olarak sürekli gelişmeyi sağlamak için öğretmenlerin:
- Meslekleri ile ilgili yeniliklere açık olması
- Mesleki performanslarını artırabilmek için kendilerine sağlanan eğitim olanaklarından en iyi şekilde yararlanması,
- Mesleki yayınları ve teknolojik gelişmeleri sürekli izlemesi,
- Yeni gelen meslektaşlarının işe ve çevreye uyumlarına yardımcı olması gerekir

Saygı

- İnsan, her şeyden önce insan olduğu için değerlidir.
- İnsanın değeri ve onuru, insan ilişkilerinde köşe taşı niteliği taşır. İnsan canlı varlıklar içinde en gelişmiş olan, düşünen, akıl yürüten, iletişim kuran, gelecek için planlar yapan bir varlıktır ve bu yönleri ile saygıdeğerdir.
- Saygı, birçok kişinin bildiği ve beklediği gibi korkmak, çekinmek değildir.
- Saygılı olmak, bir insanı olduğu gibi görebilme yetisini ve onu özgün bireyselliği içinde fark edebilmeyi anlatır.
- Saygı bir insanı, bir kişi olarak olduğu gibi görmek, onun kişiliğini ve biricikliğini fark etmek demektir.

Saygı

- Bu açılardan değerlendirildiğinde öğretmenin her şeyden önce insanın değerine ve bütünlüğüne saygı duyması gerekir.
- Bu anlamda öncelikle öğrencinin varlığına ve bütünlüğüne saygı gösterilmesi gerekmektedir.
- Öğrencilerin dayak , şiddet, hakaret, isim takma, belli özelliklerinden dolayı aşağılanma gibi öğretmen davranışlarına maruz kalması etik açıdan son derece yanlıştır.
- Öğrenci saygı gösterilerek, saygı duymayı öğrenecektir ve bunu yapacak olan kişi ise öğretmendir.
- Öğretmenin kendisinin bu tür davranışları öğrencinin varlığı ve bütünlüğünde giderilmesi olanaksız yaralar açmaktadır.

Saygı

- Öğrencilere ait gizli ve mahrem bilgileri diğer öğrenciler ya da öğretmenlerle paylaşmak, öğrencinin ya da ailesinin özel yaşamına karşı saygı göstermemek de etik dışı bir davranış olarak değerlendirilmelidir.

Saygı

- Yapılan araştırmalar ailelerin okula gelmeme nedenlerinden birinin de öğretmenlerin saygısız tutumları olduğunu göstermektedir.
- Velilere başkalarının yanında çocukları ile ilgili olumsuz yorumlarda bulunmak, onları suçlamak ve azarlamak, giyim kuşam ya da konuşmalarından dolayı eleştirmek, küçük düşürmek bu tür olumsuzluklara örnek olarak verilebilir.
- Velilerin okullarda bir takım hakları vardır ve bu haklara öğretmenlerin gereken saygıyı göstermesi etik bir yükümlülüktür.

Saygı

- Öğretmenlerin etik bir yükümlülük içinde saygı göstermeleri gereken bir diğer grup da meslektaşlarıdır.
- Öğretmenlerin birbirlerinin yeterlik ve kişiliklerine saygı göstermeleri beklenmektedir.
- Bunun bir gereği olarak birbirleri hakkında sınıf içinde ya da dışında, öğrenci ya da velilerin yanında olumsuz yorumlar ve dedikodu yapmaktan kaçınmalıdırlar.
- Diğer öğretmenlere ilişkin mahrem ya da özel konuları öğrencilere söylemek de etik dışı bir davranış olarak görülmelidir.

Kaynakların etkili kullanımı

- Kurumsal ve kamusal kaynakların etkili kullanımı öğretmenlerden beklenen bir başka önemli etik davranıştır.
- En kıt ve değerli kaynak zamandır. Bu açıdan “öğretim zamanının” etkili kullanımı öğrencilerin yararını en üst düzeye çıkaracaktır.
- Derse geç girmek, erken ayrılmak ders süresince zamanı iyi kullanmamak, kişisel işlerini eğitim-öğretim ortamında yapmak, derse hazırlıksız girmek, öğrenci çalışmalarına ve ödevlerine yeterince zaman ayırmamak, öğrencilerin soru sormalarını ve tekrarlar yapılmasını geçiştirmek, eğitsel değeri olmayan konuşmalarla zamanı tüketmek, öğretim zamanının etkili kullanılmadığının göstergeleri sayılabilir.

EĞİTİM -ÖĞRETİM HİZMETİ VERENLER İÇİN MESLEKİ ETİK İLKELER

- 1. ÖĞRENCİLERLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 2. EĞİTİM MESLEĞİNE İLİŞKİN ETİK İLKELER
- 3. EĞİTİMCİLERLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 4. VELİLER İLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 5. OKUL YÖNETİMİ VE TOPLUM İLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 6. OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMENLER; ÖĞRENCİLER VE VELİLER İLE İLİŞKİLERİNDE ETİK İLKELER

EĞİTİM -ÖĞRETİM HİZMETİ VERENLER İÇİN MESLEKİ ETİK İLKELER

- I-ÖĞRENCİLERLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER

- Sevgi ve Saygı
- İyi Örnek Olma
- Anlayışlı ve Hoşgörülü Olma
- Adil ve Eşit Davranma
- Öğrencinin Gelişimini Gözetme
- Öğrenciye Ait Bilgileri Saklama
- Menfi Psikolojik Durumları Yansıtmama
- Kötü muameleden kaçınma

EĞİTİM MESLEĞİNE İLİŞKİN ETİK İLKELER

- Mesleki yeterlilik
- Sağlıklı ve güvenli eğitim ortamı sağlama
- Mesai ve ders saatlerine uyma
- Hediye alma
- Kişisel menfaat sağlama
- Özel ders verme
- Bağış ve yardım talebinde bulunma

EĞİTİM -ÖĞRETİM HİZMETİ VERENLER İÇİN MESLEKİ ETİK İLKELER

- 3. EĞİTİMCİLERLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 4. VELİLER İLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 5. OKUL YÖNETİMİ VE TOPLUM İLE İLİŞKİLERDE ETİK İLKELER
- 6. OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMENLER; ÖĞRENCİLER VE VELİLER İLE İLİŞKİLERİNDE ETİK İLKELER

Örnek Olay

- Matematik Öğretmeni Nuriye hanım altıncı sınıfta derse girer girmez öfkeli bir şekilde Türkçe Öğretmeni Aylin Hanım'ın 8.sınıf öğrencisi Osman'ın ailesi hakkında sahip olduğu bazı özel bilgileri, açıklaması doğru olmadığı hâlde öğrencileri ile paylaştığını, bu davranışın etik olmadığını anlatmaya başlamıştır. Öğrencinin bu davranış nedeniyle sınıf arkadaşları önünde küçük düşürüldüğünü, öğrencinin psikolojisinin bozulduğunu, son yapılan matematik sınavında sınıfın en iyi öğrencisi olmasına rağmen düşük not aldığını belirtmiştir. Sonra da Aylin Hanım'ın zaten bu tarz davranışları olduğunu, Öğretmenlik mesleğinin bu tür kişiler yüzünden saygınlığını kaybettiğini söylemiştir.
- **Bu örnek olayda etik olmayan durumlar nelerdir?**

• Nuriye Öğretmen'in;

1. Öfke ve kızgınlığını sınıfına yansıtması
2. Aylin Hanım'ın yaptığı yanlış davranışı sınıfındaki öğrencileri ile paylaşması
3. Okul ikliminin olumsuzluğu hakkında öğrencilerine ipuçları vermesi
4. Aylin Öğretmenin öğrencisinin ailesine ait bazı özel bilgileri öğrencileri ile paylaşması
5. Aylin Öğretmenin psikolojisinin bozulmasına ve başarısının düşmesine neden olarak öğrencisine zarar vermesi

Örnek Olay

- **Kadir Öğretmen** ikinci sınıfları okutan üç yıllık bir Öğretmendir. Her sabah dersine geç kalmakta, sınıfa girdiğinde de öğrencilerine; “bu derste ne yapacaktık?” diye sormaktadır. Matematik dersinde de öğrencilerinin yönlendirmesiyle problem çözeceklerini, herkesin bir problem yazmasını ve çözmesini istediğini, sonra da bu problemleri tahtada çözeceklerini söylemiş, öğrenciler problemi çözerken kendisi de masasına oturmuş ve sayısal loto kuponunu doldurmuştur. Bir süre sonra sınıfın en kafasız öğrencisi olduğunu söylediği Cemil’i çağırarak loto kuponunu yatırmasını istemiş, paranın üzerini sayıp almasını da sıkı sıkı tembihlemiştir. Paranın üstünü doğru getirmesi durumunda kendisine sözlü notunu pekiyi olarak vereceğini söylemiştir.

Bu örnek olayda etik olmayan durumlar nelerdir?

- **Kadir Öğretmen'in;**
- Her sabah derse geç gelmesi
- Plansız derse girerek ne yapacağını öğrencilerine sorması
- Derste farklı şeylerle uğraşması
- Öğrencisi Cemil'i sınıfın en kafasız öğrencisi olarak etiketlemesi
- Cemil'i loto kuponunu yatırmaya göndermesi
- Para üzerini doğru getirmesi hâlinde sözlü notunu pekiyi olarak vereceğini söylemesi

Örnek Olay

- İlkokul 3. sınıfta iken, bir matematik dersinde, her iki yanımdaki erkek arkadaşım kendi aralarında konuşuyordu. Ben aralarında oturduğum için, öğretmenimiz beni görmüş ve benim konuştuğumu sanmıştı. Hiddetli bir biçimde bana doğru bağırarak, beni tahtaya kaldırdı. Tahtada yazılı olan bir matematik sorusunu çözmemi istedi. Ben çok korkmuş olduğum için titriyordum. Bu durumda, değil soruyu çözmek, onu algılamak bile imkânsız idi, benim için. Bu durumda doğal olarak problemi çözemedim. Bu duruma daha çok sinirlenen öğretmenimiz, ani bir hareketle yüzüme bir tokat yapıştırdı. Yediğim ilk ve son tokat etkisiyle sendeledim, ağlayarak yerime oturdum. Öğretmen ise, hiçbirşey olmamış gibi dersine devam etti.

Örnek Olay

- Lise yıllarındaydı. Bir gün matematik dersinde, öğrencilerden birkaçı, sınıfa bazı müstehcen dergilerle gelmişlerdi. Öğretmen dergileri gördü. Öğrencilerle öğretmen tartışmaya başladı. Tartışma giderek büyüyüp kavgaya dönüştü. Öğretmen öğrencilerden birini döverek kolunu kırdı. Daha sonra da bu öğrencileri disiplin kuruluna verdi. Kolu kırılan öğrenci “bir ay okuldan uzaklaştırma cezası” ile cezalandırıldı.

Örnek Olay

- Bir müfettiş, köy okullarından birine teftiş için gider. Öğretmen ve ders hakkında bilgi almadan, eksik bulma gayret ve şevkiyle müdür beye sosyal bilgiler dersinin olduğu sınıfı sorar. Ansızın öğretmenin dersine girer. Sınıfa girdiğinde öğrenciler ayağa kalkar. Müfettiş masada oturan öğretmene bakar. Bakışları ile ayağa kalkmasını ima eder. Fakat öğretmenimiz oturduğu yerden hareket etmemektedir. Müfettiş bu sefer sözle uyarır. Aynı olumsuz karşılığı alınca, bu kez de bağırarak ayağa kalkmasını öğretmene emreder. Öğretmen bunun üzerine ayağa kalkar.

- Öğretmen içeri girenin kim olduğunu bilmemektedir; şaşırır. İçeri girenin kimliği hakkında aklından türlü türlü varsayımlar geçer. Öğretmen bu şokun üzerine oldukça şaşırmıştır. Müfettiş dersin konusunu sorar. Ardından hemen sert bir ses tonuyla; “ Ders programı, hangi tebliğler dergisinde yayınlandı?” diye sorar. Öğretmen,“ Sorunuzdan müfettiş olduğunuzu anlıyorum. Ama ders programının geçtiği tebliğler dergisi sayısını bilmiyorum. Ayrıca gelişen ve değişen teknolojik şartlarda bunun ne önemi var?” diye karşılık verir. Müfettiş bu cevap üzerine, “ Sen nasıl bir öğretmensin? Programı bilmiyor musun. Bir de ukalaca konuşuyorsun. Senin okuttuğun dersten ve öğrencilerden de bir şey olmaz zaten .” der ve sınıfı terk eder

BİLİM NEDİR

- **Bilim;**

Evrenin ya da olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneysel yöntemlere ve gerçekliğe dayanarak yasalar çıkarmaya çalışan düzenli bilgidir.

BİLİM ETİĞİ

Bilimsel araştırmaların sorumluluk sınırlarının çizilmesidir.

Bilim Etiği İlkeleri

Dürüstlük

Dikkat

Açıklık

Deneklere
saygı

Karşılıklı
saygı

Özgürlük

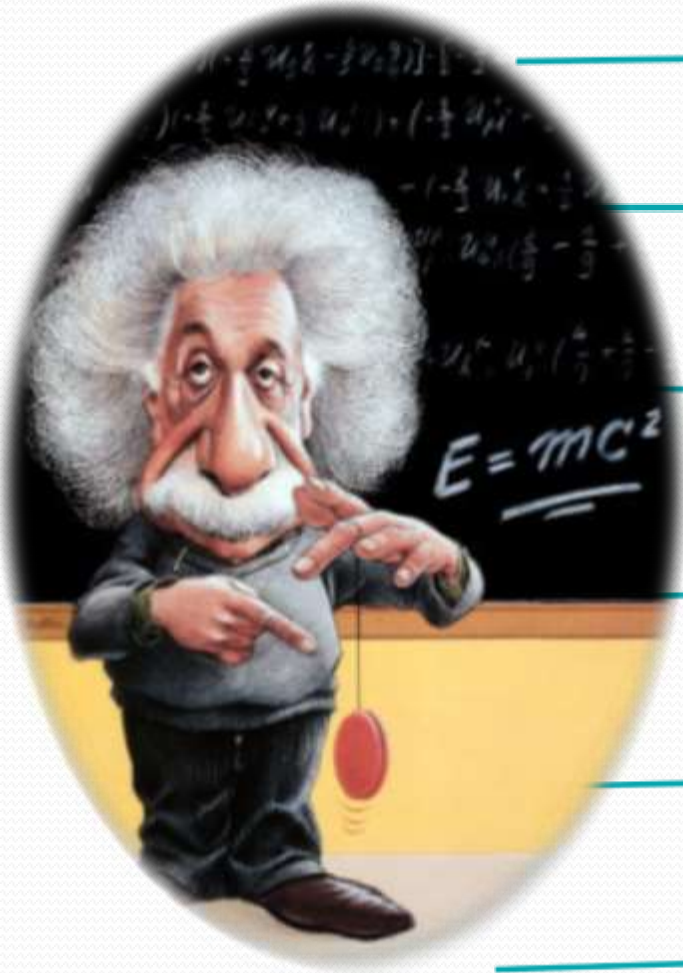
Verimlilik

Toplumsal
sorumluluk

Eğitim

Yasallık

Bilim insanı kimdir?

Bilimsel bilgiyi
ortaya çıkarır

Açık ve dürüstlüğün
göstergesidir

Topluma yol gösterir

Toplumu bilgilendirir, uyarır,
çıkabilecek sorunlara karşı
önlemler düşünür.

Eleştiriye açıktır.

Bilimsel araştırma
disiplinini her
zaman korur.

Temel Etik İlke ve Kurallar

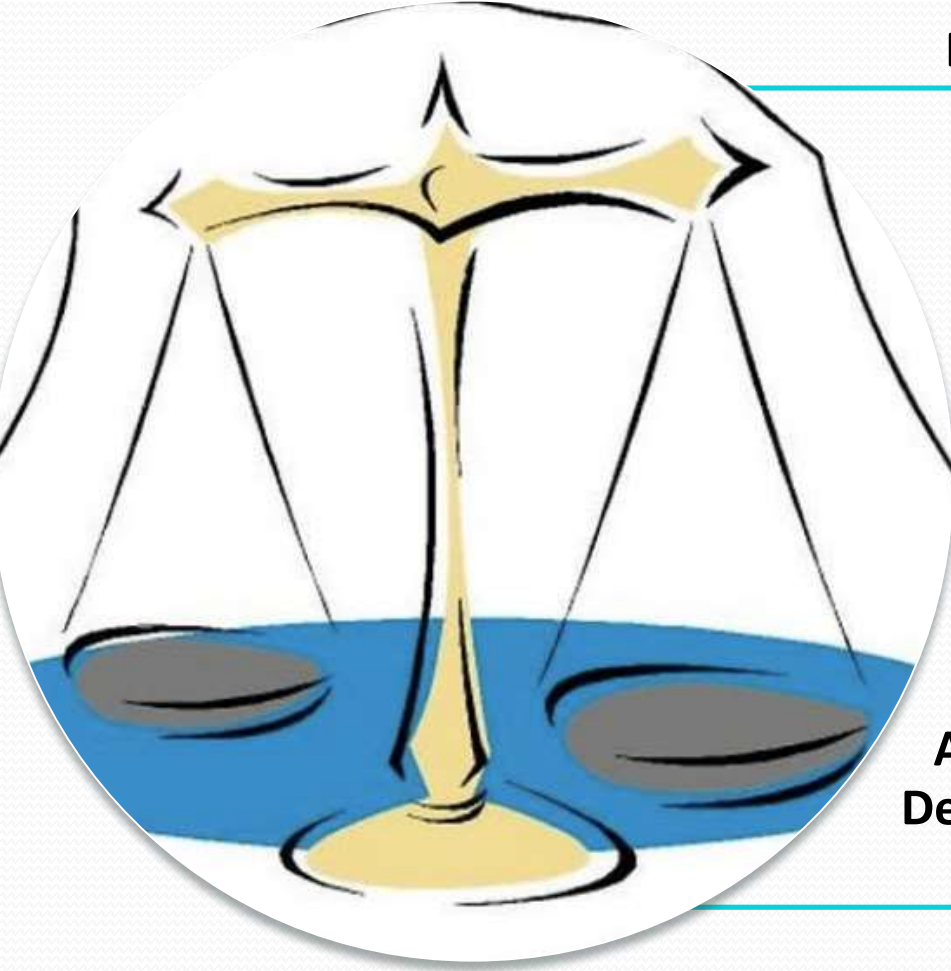
Bilimsel
Araştırma
Etği İlkeleri

Yayın Etği
İlkeleri

Akademik
Değerlendire
İlkeleri

ETİĞE AYKIRI DAVRANIŞLAR

İntihal

Sahtecilik

Çarpıtma

Tekrar yayım

Dilimleme

Haksız
yazarlık

Aşıırma (İntihal)

- Yabancı dilden kitap makale vb tercüme ederek kendi yazmış gibi basmak.

SAHTECİLİK (UYDURMA)

- ❑ Sunulan veya yayınlanan belgeyi gerçeğe aykırı olarak düzenlemek.

SAHTECİLİK (UYDURMA)

- ❑ Bir belgeyi değiştirmek veya gerçeğe aykırı belgeyi bilerek kullanmak.
- ❑ Yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek.

SAHTECİLİK (UYDURMA)

- ❑ Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek.
- ❑ Bunları rapor etmek ve yayımlamak.

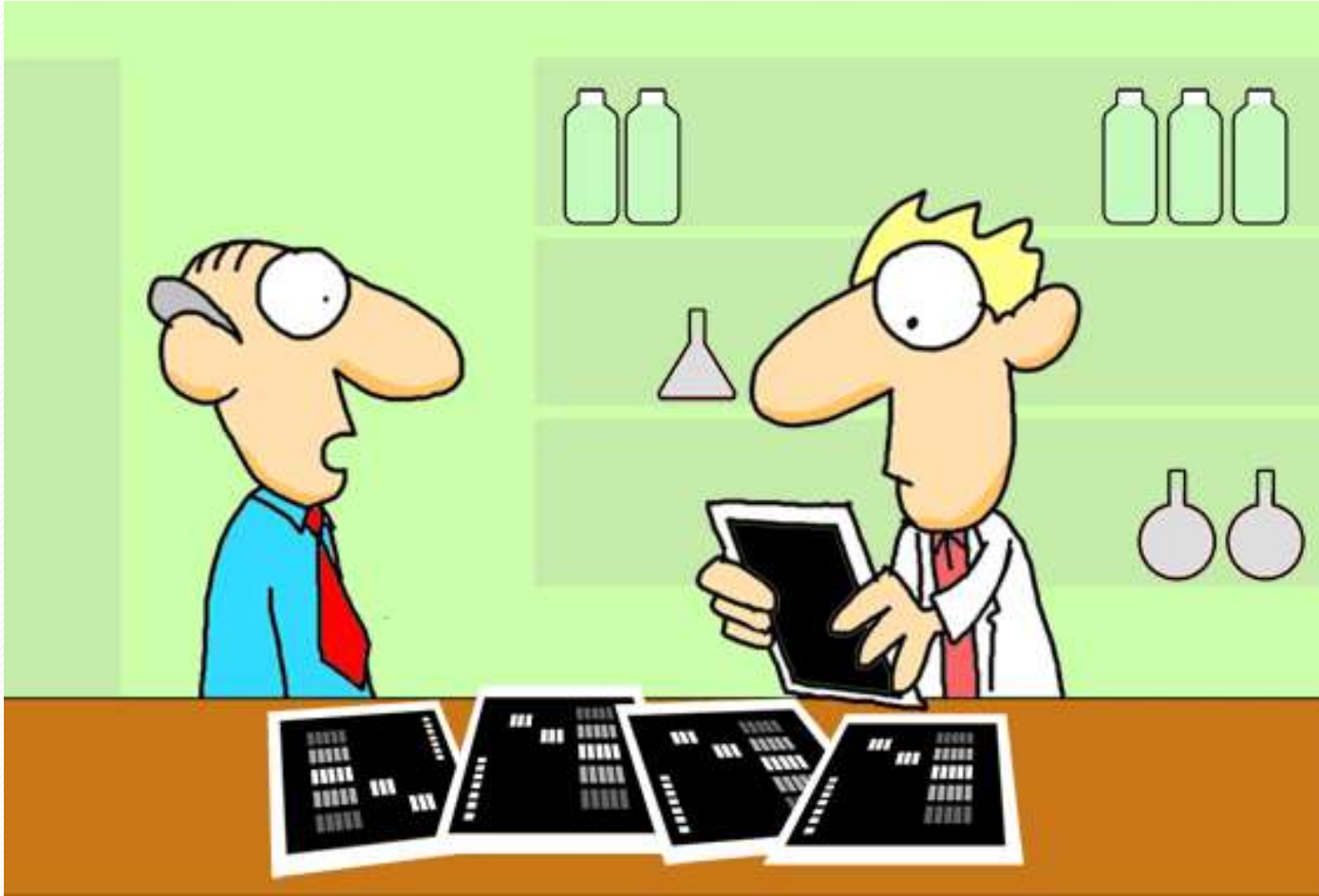
ÇARPITMA

- ❑ Araştırma kayıtları ve verilerini tahrif etmek

ÇARPITMA

- ❑ İlgili teori veya varsayımlara uydurmak için veriler ve/veya sonuçlarla oynamak

ÇARPITMA

- ❑ Araştırma hipotezine uygun olmayan verileri değerlendirmeye almamak
- ❑ Araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek

TEKRAR YAYIM (Duplikasyon)

- ❑ Bir araştırmanın aynı sonuçlarını birden fazla dergiye yayın için göndermek veya yayımlamak.

(Yayının birden fazla uzmanlık alanını ilgilendirdiği, farklı bir dilde yayınlanmasında fayda görüldüğü durumlarda *her iki yayın kuruluşundan izin almak koşuluyla* yayın tekrarı kabul edilebilir.)

DİLİMLEME

Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın **bütünlüğünü bozacak** şekilde ve **uygun olmayan** biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak.

HAKSIZ YAZARLIK

- Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dahil etmek
- Aktif katkısı bulunduğu halde bu kişileri yazarlar arasına katmamak
- Yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek

Yazarlık Hakkı

Çalışmanın tasarımı, veri toplanması, analizi, veya değerlendirilmesinde; yazımında katkı vermiş olmayı gerektirir.

Başkalarının çalışmasına sadece yazım aşamasında katkıda bulunmak yazarlık hakkı doğurmaz.